

si dovoluje Vás pozvat na seminář

Aplikace správního řádu **v praxi OSPOD**

Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Akreditace Ministerstva vnitra České republiky

Datum a místo konání: 17. prosince 2020, 9:00 – 15:00

Školící prostory společnosti, Sokolovská 215, Praha

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

asistent soudce Ústavního soudu a lektor na Právnické fakultě Masarykovy univerzity se čtrnáctiletou praxí v oblasti vzdělávání úředníků, autor řady odborných českých a zahraničních publikací, autor učebnice rodinného práva a komentářů k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, exekučnímu řádu a zákonu o zvláštních řízeních soudních, člen Světové organizace pro rodinné právo

Anotace a cíle programu:

Správní řízení obecně upravené v zákoně č. 500/2004 Sb., správním řádu, ve znění pozdějších předpisů, je vedeno a zaměřeno na dosažení svého stěžejního účelu, tj. vydání meritorního rozhodnutí. **Orgány sociálně-právní ochrany dětí rovněž vedou řadu správních řízení**, v nichž vedle speciálního zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, musí rovněž aplikovat správní řád jako obecný procesní právní předpis. Zejména na kurzech vzdělavatele zaměřených na výchovná opatření bylo zjištěno, že pro řadu úředníků znamená **aplikace správního řádu značnou komplikaci**. Je zřejmé, že **obavy o formální dodržení procesních pravidel mnohdy zásadně limitují rozhodujícího úředníka v materiálním projednání věci**, jež by mělo znamenat samotný základ rozhodovací činnosti. **Bohužel je formální stránka řízení rovněž nejčastějším příkladem pochybení rozhodujícího subjektu**, a proto rovněž nejčastějším cílem advokátů hledajících důvody podání opravných prostředků. **Program se proto speciálně zaměří na aplikaci správního řádu s přihlédnutím ke specifikům věcí spadajících do kompetencí orgánů sociálně-právní ochrany dětí**. Každá jednotlivá část programu bude zaměřena na specifika rozhodovací praxe OSPOD.

Nabízený program si klade za cíl analyzovat rozhodovací proces ve správním řízení se speciálním zaměřením na orgány sociálně-právní ochrany dětí. Cílem není jen popsat jednotlivé fáze správního rozhodování, ale rovněž vymezit **základní principy** správního řízení,

analyzovat subjektivitu účastníků, zejména nezletilých dětí, vymezit cíl správního řízení v podobě dospění do stadia nezakládajícího důvodné pochybnosti, popsat kompetence rozhodujícího orgánu, rozlišit zahájení řízení na návrh a bez návrhu, specifikovat povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti a na jejich podporu navrhnout důkazy, analyzovat proces dokazování a v neposlední řadě detailně rozebrat jednotlivé obsahové náležitosti rozhodnutí, definovat vlastnosti správního rozhodnutí, tj. právní moc a vykonatelnost, zpřehlednit závěry judikatury na rozhodovací proces, a posílit tak praktické dovednostní kompetence cílové skupiny.

Obsah semináře:

1. Správní řízení v systému českého práva, vztah správního řádu a zákona o sociálně-právní ochraně dětí

Úvod programu bude zaměřen na vymezení podstaty a účelu správního řízení a základní přehled právní úpravy. Jednat se bude jak o zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, tak i o jiné zákonné předpisy, které jsou ke správnímu řádu ve vztahu obecného a zvláštního, zejména zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Důsledně bude vysvětlena subsidiarita aplikace správního řádu a nutnost chápání správního řádu jako výhradně procesního předpisu. Zákonná úprava bude zasazena do kontextu českého ústavního pořádku, kdy vedle organizačního vymezení obsaženého v Ústavě ČR budou rozvedena i základní procesní pravidla zakotvená v Listině základních práv a svobod, příp. Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvě o právech dítěte, a to právě ve vazbě na rozhodovací proces.

2. Základní principy správního řízení

Úvodní část programu bude zaměřena na rozbor jednotlivých principů správního řízení, zejména podle úvodních ustanovení správního řádu, avšak za přísného respektování základních principů sociálně-právní ochrany dětí. Zásadní pozornost bude zaměřena na princip materiální pravdy ve smyslu rozlišení skutečného a skutkového stavu věci, resp. stavu věci nezakládající důvodné pochybnosti, princip zákonnosti, avšak s definicí správního uvážení, subsidiaritu správního řádu, poučovací povinnost a její význam, možnosti správního orgánů vedoucí k usmíření účastníků, příp. k odstranění příčin jejich konfliktu, správné pochopení principu legitimního očekávání, mimo jiné ve vazbě na význam judikatury apod. Z nabízeného programu bude rovněž zřejmé, jakým způsobem lze principy zakomponovat do rozhodovacího procesu. Řešena bude rovněž otázka významu nejlepšího zájmu dítěte jako tzv. jiného obecného zájmu, jenž by měl být ve správním řízení chráněn.

3. Subjekty správního řízení

První polovina programu se soustředí na elementární prvky správního procesu, jimiž jsou jednotlivé subjekty, zejména pak správní orgán a jednotliví účastníci. Ve vztahu ke správnímu orgánu bude poukázáno na vymezení pravomoci rozhodujícího orgánu, a to rovněž s řešením případných kompetenčních sporů (dokonce i mezi správními orgány a soudy podle zákona č. 131/2002 Sb.), a dále jeho příslušnosti. Po určení konkrétního rozhodujícího orgánu bude výklad zaměřen i na postavení úředníka, zejména z pohledu jeho nepodjatosti a řešení případných nedostatků. Důraz bude kladen zejména na vztah speciálních pravidel v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí a obecných pravidel ve správním řádu.

Co se týče účastníků řízení, bude program zaměřen na definice účastenství, a to zejména v případech, kdy zákon přímý výčet účastníků neobsahuje. Zdůrazněna bude zejména potencialita zásahu do práv, povinností, právních zájmů či jiného právního postavení osob. Nedílnou součástí bude rovněž analýza určování procesní způsobilosti účastníka, odvozené od institutu svéprávnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a to zejména s poukazem na postavení nezletilých nikoliv plně svéprávných dětí a osob, jejichž svéprávnost byla civilním soudem omezena. Specifickým pak bude analýza problémů spočívajících v neznámých účastnících nebo účastnících neznámého pobytu. Dílčí pozornost bude zaměřena rovněž na postavení tzv. podpůrce fyzické osoby a správnou realizaci participačních práv nezletilého dítěte.

Vedle účastníků řízení bude samostatná pozornost věnována rovněž zástupcům účastníků. Půjde jak o zákonné zastoupení a opatrovnictví, tak i o zmocnění. Výklad se soustředí zejména na správný postup při ustanovování opatrovníka fyzické osobě, formální požadavky na plnou moc (zejména otázka podpisu zástupce či dokonce úředního ověření podpisů), komunikaci se zástupcem a možnosti činění procesních úkonů přímo účastníkem řízení.

4. Zahájení řízení

První polovina programu bude završena analýzou jednotlivých možností zahájení správního řízení. Ve vztahu k výčtu obsaženému ve správním řádu bude rovněž řešena otázka, zda může být řízení zahájeno i pouze bez návrhu, tedy pouze z moci úřední, a zejména přihlédnuto k současné argumentaci Ministerstva práce a sociálních věcí. Dále bude řešena otázka, od kterého okamžiku se počítá lhůta pro rozhodnutí správního orgánu.

Samostatná pozornost bude zaměřena na vyřizování podnětů a odložení věci, anonymitu podání zejména ve vztahu k nezletilým dětem apod.

5. Vedení řízení

Další významnou částí programu bude vedení řízení v širších aspektech.

V první řadě bude poukázáno na vůdčí význam správního orgánu a jeho jednotlivé procesní úkony směřující k dosažení konečného rozhodnutí. Upozorněno bude na nedostatky ve vedení spisu, zejména ve vazbě na provádění dokazování listinami, resp. na zakládání listin do spisu. Pozornost bude zaměřena i na vztah správního spisu a evidence a spisové dokumentace podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Program se rovněž soustředí na správné užití jednacích jazyků, a to nejen ve smyslu zodpovězení otázky, kterými jazyky lze se správním orgánem komunikovat, nýbrž také ve smyslu poukazu na odbornost a terminologickou správnost užitých jazyků. Exkurz bude věnován prvkům elektronizace, zejména osobnostním rozměrům audiovizuální protokolace, elektronickým spisům, elektronickému doručování apod.

Další významnou otázkou, jež bude v rámci programu řešena, bude určení, který subjekt je odpovědný za řádné a úplné zjištění skutkového stavu věci a který subjekt opatřuje podklady pro rozhodnutí. V tomto smyslu bude rozlišeno mezi řízením zahajovaným na žádost a z úřední moci, resp. řízením s uložením povinnosti a řízením bez tohoto uložení. Zodpovězena bude také otázka, jak má správní orgán naložit s podklady předkládanými účastníky, nicméně bez vyzvání správním orgánem nebo bez zákonného uložení takové povinnosti, resp. které jsou dovolené důvody nevyhovění procesním návrhům účastníků (zejména důkazních návrhů) a jak lze rozpoznat zneužití procesního práva účastníkem.

Samostatná pozornost bude zaměřena na dokazování ve správním řízení, konkrétně na terminologii (důkaz x důkazní prostředek, přímé a nepřímé důkazy, hlavní důkazy a protidůkazy, důkazy opaku, nositele důkazu apod.) a další aspekty. Kromě demonstrativního výčtu obsaženého ve správním řádu se program zaměří na další moderní důkazní prostředky, zejména na fotografie a audio a videonahrávky, resp. na jejich zákonnost podle občanského zákoníku. Ve vztahu k dětem jsou totiž velmi častými případy pořízení fotografií a nahrávek bez souhlasu fotografované nebo nahrávané osoby. Kritický rozbor bude věnován i závěrům poradního sboru a aktuální judikatuře ve vztahu k dokazování listinami. K volnému hodnocení důkazů bude zmíněno užití jednotlivých hodnotících argumentů (empirických, pravděpodobnostních, historických apod.). S přihlédnutím k legislativnímu vývoji bude analyzován také příp. návrh nového zákona upravujícího znaleckou činnost..

6. Rozhodnutí a jeho vlastnosti

Poslední část programu bude věnována nejvýznamnějšímu procesnímu úkonu ve správním řízení, jímž je konečné rozhodnutí věci. Dílčí pozornost se zaměří také na procesní (nemeritorní) rozhodnutí, jimiž se vede řízení.

Jádro poslední části bude spočívat v analýze jednotlivých fází správního rozhodování, konkrétně vzniku a sdělení jednotlivým účastníkům. Mezi nejproblematictější okruhy spadá stav zjištění, který nezakládá důvodné pochybnosti, skutkové a právní hodnocení, význam judikatury, naplnění legitimního očekávání, využití správního uvážení apod., stejně tak bude analyzován ústavní rozměr, tedy přesvědčivost (přezkoumatelnost) rozhodnutí a zákaz opomenutí podkladů (resp. důkazů). Stranou nezůstane ani praktický rozměr včetně návrhů grafické úpravy, zejména dělení výrokové části na tzv. návěti a materiální výrok, možnost vytčení části výroku do nedílné přílohy rozhodnutí, možnosti užití vedlejších ustanovení, jako podmínek, časových doložek, výhrad apod. V rámci výkladu k odůvodnění bude prezentován návrh základní organizace textu a jednotlivé logicky na sebe navazující kroky. Ve vztahu k sociálně-správní ochraně dětí bude zdůrazněn zejména požadavek přesnosti a určitosti výroku (např. správná formulace nařízeného dohledu).

V rámci výkladu o sdělení budou podrobně analyzovány možnosti vyhlášení a doručení správního rozhodnutí.

Praktický rozměr programu bude spočívat rovněž v analýze právní moci a vykonatelnosti správního rozhodnutí, zejména ve vztahu k určení data nabytí těchto vlastností, jejich význam a správný postup při vyznačování potvrzení (doložky) právní moci a vykonatelnosti.

Vzhledem k tomu, že správní rozhodnutí je třeba zásadně vydat ve lhůtě, budou rovněž analyzovány dovolené důvody prodloužení lhůty a následky případného nedodržení lhůty, včetně případné náhrady újmy v režimu zákona č. 82/1998 Sb.